

Naturkrise, klimakrise, ressurskrise:

EU-taksonomien med en samlet tilnærming

I denne artikkelen vil vi forklare hvorfor en samlet tilnærming til klima-, natur- og ressurskrisen er avgjørende og hvordan EU Taksonomien – som er EUs grunnmur i arbeidet for å mobilisere kapital i grønn retning – lages for å sikre en helhetlig tilnærming for selskapers grønne aktiviteter.

Sc. i Klimaendringer
Yvonne Fadnes
Senior konsulent i Climate Change and Sustainability Services – EY

MSc. i Innovasjon og Entreprenørskap
Mathias Koefoed Elvestad
Senior konsulent i Climate Change and Sustainability Services – EY

Vi skriver også om hvilke rammeverk som utarbeides for å bistå selskaper og som kan hjelpe virksomhetene i bærekraftsarbeidet.

Den globale risikoreporten til World Economic Forum har de siste årene konsekvent vurdert klimarisiko, ressurskrise og tap av biodiversitet som de største risikoområdene for verdensøkonomien. Det er med god grunn. Verdensøkonomien er totalt avhengig av naturens ressurser, og vi bruker pr. nå 25 % mer enn hva naturen klarer å regenerere. Altså er det ikke bærekraftig.

FIGURE 1.3

“Identify the most severe risks on a global scale over the next 10 years”

Source: World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2021-2022

World Economic Forums Globale risikoreport, 2022.

Samlet krisehåndtering gir større gevinster

Hva er natur, biodiversitet og økosystemer

Biodiversitet, biomangfold og naturmangfold er et kjært barn med mange navn. Internasjonalt, og i rapporterings-sammenheng, brukes betegnelsen biodiversitet, og derfor anvender vi dette. Definisjonen er forekomsten av arter og antallet av individer, det genetiske mangfoldet og forekomst i et mangfold av økosystemer.

Biodiversitet og økosystemer

Mangfoldet av liv på jorda eller på et visst område

- Forekomsten av arter og antallet av individer
- Det genetiske mangfoldet innenfor en art
- Naturtypen de lever i

Et økosystem dekker de overnevnte, og tap av biodiversitet kan ødelegge et helt økosystem og dets tjenester.

Ved å håndtere krisene samlet vil gevinstene bli større, samtidig som krisene vil forsterke hverandre om de ikke håndteres samlet.

Befolkningsvekst, økonomisk vekst og sikring av mattilgang har krevd både store arealer og store utslipp som har krevd sitt av naturen. Resultatet er at det estimeres at vi siden 1970 har hatt en 70 % nedgang i bestanden av pattedyr, fugl, fisk, reptiler og amfibier. Over én million plante- og dyrearter er utrydningstruet (UN, 2019).¹ Tallene vokser eksponentielt. Utover naturressurser som kreves for å forsyne både mennesker og økonomien, stiller naturen med regulerende tjenester som er kostbare å erstatte. Tjenester som vannrensning, CO₂-sekvensering og lagring i jord, pollinering av planter og beskyttelse mot ekstreme perioder med nedbør, vind og varme, for å nevne noen få.

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

Naturen som tjenesteyter har med dette en ekstremt høy viktighet fremover. Både for å minimere klimaendringer, men også for håndtering av effektene av klimaendringer. Endres klimaet, endres og forflyttes livsgrunnlaget til det biologiske livet. Altså forsterker naturtap klimaendringer, og visa versa.

Den internasjonale naturvernunionen (IUCN) har estimert at den globale verdien av naturens tjenester tilsvarer NOK 300 000 000 000 000. Oslo Kommune har i samarbeid med NINA gjort en tilsvarende analyse for å estimere verdien av naturen i Osloområdet, der estimatet ligger i milliardklassen. Slike tjenester, positive ringvirkninger (eksternaliteter), blir sjeldent inkludert i økonomiske beregninger, analyser, strategier, planer m.m. Tilsvarende blir sjeldent de negative påvirkningene på disse inkludert. En manglende helhetlig økonomisk holdning kan vi se flere resultater av nå, eksempelvis ved klimaendringer. Prising av karbon er for eksempel en måte å inkludere ringvirkninger (eksternaliteter) på. EU-Taksonomien, foruten å være et finansielt språk for å skille bærekraftige aktiviteter, er et steg i overgangen til en mer helhetlig og regenererende økonomi.

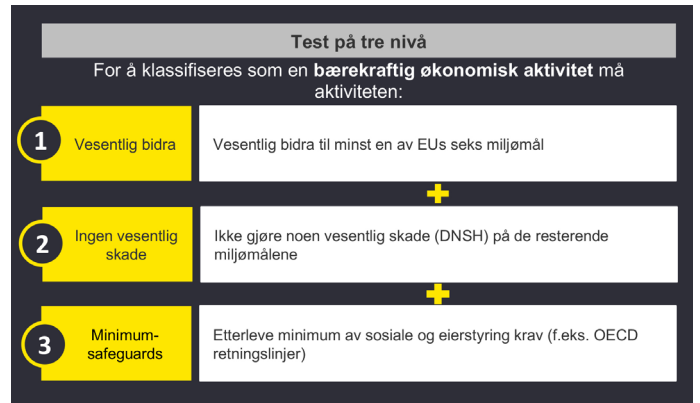
EU-Taksonomien – en felles og helhetlig miljøklassifisering for selskaper

EU-taksonomiens ambisiøse arbeid er et steg nærmere ferdig i slutten av mars. Da vil det bli satt fokus på aktiviteter som vesentlig bidrar til de siste fire av EUs seks miljømål: naturmangfold, vann, sirkulær økonomi og forurensning.

I første omgang har det blitt vedtatt i overkant av 80 aktiviteter for de første to miljømålene; klimagassreduksjon og klimatilpasning. Når aktiviteter for de siste fire miljømålene vedtas, vil det være i overkant av 180 økonomiske aktiviteter som defineres som «bærekraftig».

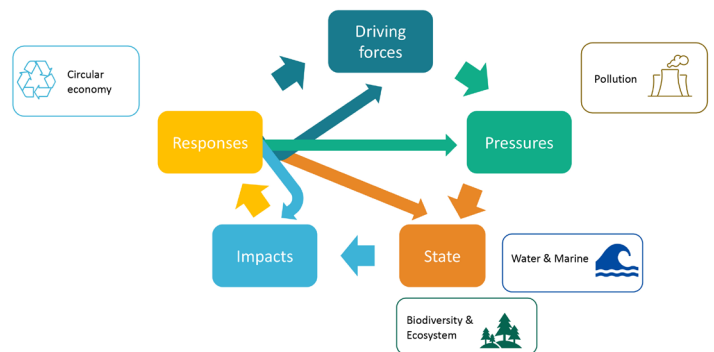
Måten EU-taksonomien er bygd opp på, viser til en helhetlig tilnærming til miljø gjennom spesifikt å kreve at man ikke kan ha negativ påvirkning på andre miljømål selv om man vesentlig bidrar positivt til et annet miljømål, se figur om hvordan å kvalifisere under EU-taksonomiens trestegstest.

Videre ser vi at en helhetlig tankegang har vært sentral når EU-taksonomien nå utvides fra mars 2022 til også å definere aktiviteter på de resterende fire miljøområdene. Utkastet på over 1000 sider og over 100 aktiviteter var på høring i september 2021. I den forbindelse avholdt den tekniske arbeidsgruppen et webinar der de forklarte hvordan de har

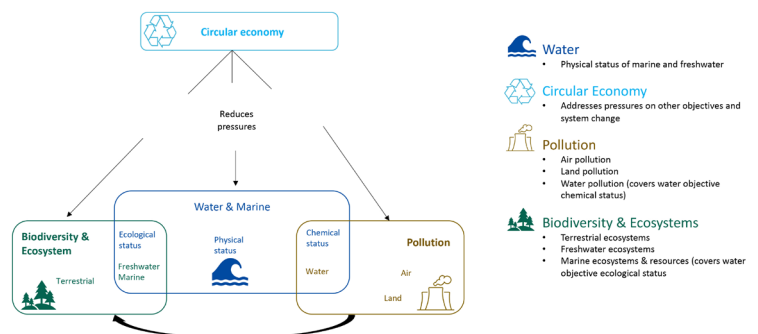
Figur: Visualisering av hvordan kvalifisering til EU-taksonomien avhenger av tre nivåer; vesentlig bidrag, ingen vesentlig skade og minimum sosialt ansvar.

arbeidet for å etablere disse aktivitetene. Noe av det de trakk frem var særlig hvordan de andre miljømålene til EU henger sammen og påvirkes av hverandre. Dette illustrerte de med å skissere hvordan sirkulær økonomi er en respons på det presset som er satt på biodiversitet, vann og forurensning.

Samordningen mellom de ulike miljømålene ble også skissert som følgende:

Interaction between objectives

Hva skjer fremover?

Klima har fått mye oppmerksomhet, men med økt forståelse videreutvikles også etablerte rammeverk. I 2019 spør James Higham i Revisjon og regnskap om arealbruk er det nye klimaavtrykket?² Han peker der på viktigheten av at bedrifter i større grad forstår hvordan de påvirker naturen.

2 <https://www.revregn.no/journal/2019/6/rr06-2019-a-936>

Noen år senere er arbeidet i gang med å etablere rammeverk for å bistå selskaper i å vurdere, håndtere og forbedre sin naturpåvirkning. Sammenhengen med klima er også synlig her, da det er institusjoner som har laget rammeverk for klima som nå utvider og gjør tilsvarende for natur. De aktuelle rammeverkene for klima som vil være kjent for flere er: EU-taksonomien, *Taskforce for Climate-related Financial Disclosures* (TCFD) og *Science Based Target* (SBT), se mer i tekstboks under om rammeverkene som nå lages for biodiversitet og natur.

Vi kan ane et samspill mellom disse rammeverkene, der alle spiller en viktig rolle: EU-taksonomien definerer om en økonomisk aktivitet er bærekraftig, TNFD avdekker finansiell risiko og muligheter og Science Based Target Network bistår i å kartlegge påvirkning, sette mål og forbedre naturpåvirkning i positiv retning.

Hva betyr dette for deg?

Sannsynligvis vil dette påvirke din eller dine klienters virksomhet i en eller annen form. Hvorvidt det er tilknyttet et krav fra myndigheter, finansieringsinstitusjoner, forsikringsrelaterte eller endrede markedspreferanser – eller den fysiske risikoen som kan manifestere seg i form av knapphet, med høyere priser og forsinkelser, eller investeringer for å erstatte naturens tjenester.

Med et voksende rammeverk og kunnskapsgrunnlag rundt ansvarlig ressursbruk som ivaretar både natur og klima, vil selskaper i større grad måtte rapportere på avhengigheter av naturens ressurser og tjenester, og egne påvirkninger på disse. Med dette også de finansielle risikoene og mulighetene dette innebærer. En kan spå en mulig fremtid der alle selskaper har et eget ansvar for hva en selv er avhengig av, og med dette ansvar for sitt eget økonomiske livsgrunnlag.

Task force for nature-related financial disclosures

- Det var finansaktører som var pådrivere for å få i gang selskapsrapportering på klimarisiko. Financial Stability Board stod bak retningslinjer for rapportering på finansiell klimarisiko og har fått mye oppmerksomhet, bl.a. har regjeringen formalisert sin støtte til disse retningslinjene og oppfordrer selskaper til å vurdere klimarisiko i tråd med TCFD.¹ I andre land er det blitt **obligatorisk rapportering**.²
- Nå er finansaktørene i gang med å lage tilsvarende retningslinjer på naturrelatert finansiell risiko, og det arbeidet vil få et tilsvarende langt navn «Taskforce for nature related financial disclosures» og vil antageligvis bruke forkortelsen «TNFD».
- Formålet med TNFD er «å gi et rammeverk for organisasjoner å rapportere og handle på naturrelaterte risikoer, for å støtte et skifte i globale finansielle strømmer bort fra natur-negative utfall og mot naturpositive utfall.»
- TNFD ser også på klima og natur i sammenheng, og et av TNFDs sju foreslåtte prinsipper er å ha en integrert tilnærming til klima- og naturrelaterte risikoer, for å skalere naturbaserte løsninger som har positiv påvirkning på klimagassreduksjon og klimatilpasning.
- Mer om hvordan finansaktører har biodiversitet på agendaen kan leses i EYs rapport «[Waking up to nature – the biodiversity imperative in financial services](#)».³

Science Based Targets for nature

- Science based target initiative (SBTi) er et samarbeid mellom CDP, FNs Global Compact, World Resources Institute og Verdens naturfond (WWF). SBTi etablerte et rammeverk slik at selskaper kunne lage vitenskapsbaserte utslippsmål i tråd med Paris-avtalen. Siden 2015 har mer enn 1000 bedrifter sluttet seg til initiativet om å sette et vitenskapsbasert klimamål.
- For å utvide til også å vurdere naturressurser, ettersom klimaendringer og naturtap henger sammen, ble Science Based Target Network (SBTN) etablert. SBTN bygger på momentumet til SBTi, og jobber for å gjøre det mulig for selskaper og byer å sette mål for klima og natur.
- SBTN beskriver viktigheten av å vurdere klima og natur samlet som «Klimaendringer og naturtap er dypt knyttet til hverandre og utgjør enorme risikoer for virksomheter. Vi må stabilisere klimaet, bevare ferskvannsressurser, regenerere land, sikre sunne hav og støtte biologisk mangfold. Vi må gjøre dette i tråd med det vitenskapen definerer som jordas grenser, og vi må gjøre det på et sosialt rettferdig grunnlag.»
- SBTNs målsetning er ennå under arbeid. Slik anbefaler SBTN å sette naturmål i dag: (1) vurdere miljøpåvirkning, (2) rangere påvirkning og prioritere tiltak for mest vesentlig påvirkning, (3) mål påvirkning, sett mål og rapporter, (4) sett i gang med tiltak (5) monitorer og følg opp.
- Til hjelp for å sette mål anbefaler SBTN å følge hierarki for skadebegrensning fra International Financial Corporation's (IFC) Performance. Basert på sin vesentlige miljøpåvirkning setter man der mål knyttet til hvordan man kan «unngå negativ påvirkning, redusere negativ påvirkning, gjenopprette og regenerere natur og transformere. Med transformere menes det å iverksette tiltak som bidrar til systemomfattende endring, spesielt for å endre pådriverne for tap av natur, f.eks. gjennom teknologiske, økonomiske, institusjonelle og sosiale faktorer og endringer i underliggende verdier og atferd.

1 <https://www.finans Norge.no/aktuelt/nyheter/2021/05/regjeringen-stotter-internasjonale-anbefalinger-om-klimarapportering/>

2 **obligatorisk rapportering**

3 https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_us/topics/financial-services/ey-waking-up-to-nature-the-biodiversity-imperative-in-financial-services.pdf